

målt hvor den er størst over kindbuen, til: Lækat ♂ 25-29 mm, ♀ 22-25 mm og brud ♂ 18-20½ mm, ♀ 15-16½ mm. Det er således kun de største lækatehanner, der har været udelukket fra at komme ind gennem de mindste indgangshuller. Diameteren på hullet i den kasse, hvori lækatten sås, var 38 mm (Figur 3).

Alt i alt er der grund til at antage, at alle deponeringer er foretaget af lækat og formodentlig af samme individ. Byttespektret fortæller noget om, hvorledes byttedyrene kan være taget. De 12 musvitter samt de 7 mejser, hvoraf der kun fandtes dun, er nok for størstedelens vedkommende dræbt ved et nakkebid under overnatning i kasse. Både fugleklatter og direkte jagttagelse med lygte om aftenen viste, at en del musvitter tilbragte natten enkeltvis i kasserne. Skovspurven kan ligeledes være taget overnattende i kasse, mens gulspurven må formodes at være taget ude i det fri. Halsbåndmus blev truffet i rede i nogle af området's kasser, og de kan altså være fanget dér. Imidlertid lå de ikke deponeret i kasser med muserede, så det er sandsynligt, at de er taget i det fri. Rødmus kan også gå i fuglekasser, men det har vi ikke selv oplevet

på det her undersøgte areal. Markmus optræder derimod ikke i fuglekasser, så de må være fanget ude omkring.

Både sporene i sne og deponeringerne gav indtryk af, at her var tale om en jæger, der kendte sit terræn i detaljer og havde fundet ud af, at de mange fuglekasser både kunne rumme føde og være velegnede til deponering af byttet.

Regner man groft med, at en lækat i gennemsnit skal have ét byttedyr af musestørrelse om dagen, er de fundne 31 dyr og 7 tilfælde af spor efter deponering kun en lille del af lækattens fangst i de ca. 6 måneder, der fandtes deponerede dyr. Erfaring med kasserne gjorde dog, at vi fandt spor efter yderligere et par deponeringer i naturlige træhuller på området. Formodentlig foretrækker lækatten friskfanget bytte, men vi var forbavsede over, så gamle deponeringer den åd. Middeltemperaturen for dec.-feb. var henholdsvis 2,1; 2,5 og -1,2 grader, og selv for menneskelige sanser var det klart, at månedgamle depoter nok havde ligget i køleskab, men ikke været dybfrosne ret mange dage.

Det er tankevækkende, at en deponering af mus næsten ingen spor efterlader, og at dun og enkelte fjer fra deponering af fugl ikke er særlig iøjnefaldende efter nogen tids forløb. Om vinteren ofres fuglekasser som regel ikke megen opmærksomhed af de, der har hængt dem op. Ved en inspektion før fuglenes ynglesæson vil et par gamle dun og fjer i en kasse derfor let blive overset eller taget for rester fra en fugl, der er omkommet ved "naturlig" død. Måske er fænomenet med lækats (og bruds) deponering af bytte og predation i fuglekasser ikke så ualmindeligt. Vi fandt i hvert tilfælde tegn på det yderligere et par steder på Djursland ved et enkelt eller nogle få tilsyn af en række kasser vinteren 1993/94.

CITTERET LITTERATUR

King CM 1989. The Advantages and Disadvantages of Small Size to Weasels, *Mustela* Species. In: Carnivore Behavior, Ecology, and Evolution, Gittleman JL (ed): p302-334.

Wall SBV 1990. Food Hoarding in Animals. University of Chicago Press

Nekrolog: Birger Jensen 8. maj 1935-15. december 2015

Zoologen og naturhistorikeren, mag. scient. Birger Jensen døde den 15. december 2015. Birger blev godt 80 år gammel og bisat i Skagen den 22. december. Efter konstatering af en voldsom lungebetændelse og en kortvarig indlæggelse sluttede et langt professionelt liv med fokus på naturens ve og vel, fuglene og specielt pattedyrene og forvaltningen af disse.

De seneste år blev svære for Birger rent fysisk og specielt et stærkt nedsat syn var et stort og belastende handicap for ham. Birger boede de sidste 1½ år på plejehjem,

men naturinteressen svigtede ikke og Birger holdt ved. Han lyttede intenst, når man talte med ham og var stadig klar med et svar eller en kommentar.

Birger og hans hustru Annelise har været inspiratorer for mange af os. Deres forskellige faglige tilgange og kunnen var unik: Annelise på primært den feltmæssige side og Birger på den mere teoretiske. De gav den inspiration, som vi har nydt godt af gennem årene. Mange specialestuderende er uddannet med Birger som vejleder.

Birger blev tidligt medlem af Dansk Ornitologisk Forening og var i sin gymnasietid i Viborg engageret i fugleringmærkning for P. Skovgaard.

I 1954 startede Birger på biologistudiet i København. Igennem hele sin studietid var han studentermedhjælp hos Dr. Axel Hemmingsen på Strødam. Her fik han et godt indblik i entomologien. Senere kom han sammen med Annelise til Vildtbiologisk Station, Kalø, hvor Annelise skrev speciale om odder, og hvor Birger efter speciale indenfor vildtbiologi fik ansættelse i 1963.

Hovedopgaven på Vildtbiologisk Station blev ræve og rabies (hundegalskab), som var brudt ud i Sønderjylland. En effektiv bekæmpelseskampagne blev iværksat, sammen med et større forskningsprojekt som bl.a. skulle belyse rævenes spredning i landskabet og et meget stort videnskabeligt materiale blev indsamlet. I godt 10 år fra 1967 – 1979 var Birger desuden redaktør af årsskriftet 'Dansk Vildtforskning' og 'Danske Vildtundersøgelser' fra Vildtbiologisk Station. Tidsskrifter som var meget populære ikke mindst blandt jægerne. Derudover var Birger medredaktør på 'Flora og Fauna' i perioden 1985-1987.

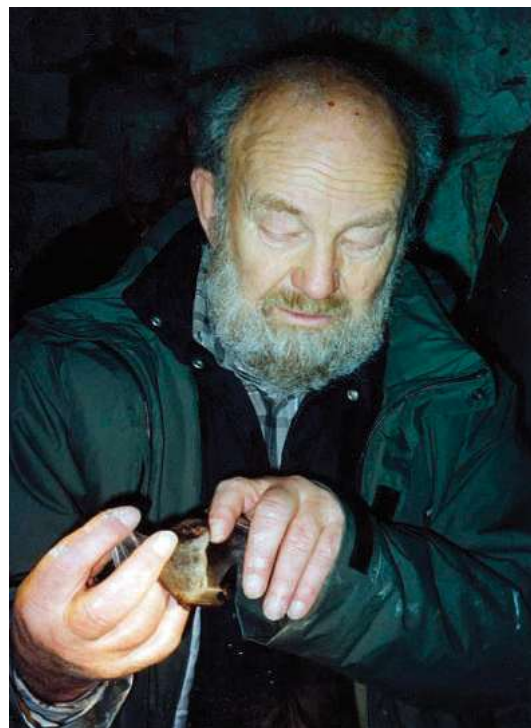
Den 1. september 1979 blev Naturhistorisk Museum i Århus Birgers daglige arbejdsplads og flagermusene fangede her også hans store interesse. Birger skabte gennem ansættelsen på museet kontakten til de danske zoologiske konservatorer, og var med i den arbejdsgruppe som skulle udarbejde den første konservatorbekendtgørelse i 1984. En unik kontakt til de danske konservatorer som vi andre siden har kunnet anvende i forhold til indsamling af data og indleverede kroppe af pattedyr til videre undersøgelser.

Vi har haft nogle fantastiske timer sammen med Birger og Annelise, hvor vi kunne snakke faglighed, familie og tiderne som ændrede sig. Specielt husker jeg (Aksel) tilbage på hele arbejdet med odderen. Nattevagterne i frostvejrs ved Virksunddæmningen, Hjarbæk Fjord og senere ved Hærup Sø i Midtjylland for at studere oddere i det fri, og efter disse vagter opholdet i brohuset på Virksunddæmningen og Søgaarden ved Hærup Sø, hvor vi efterfølgende kunne finde varmen. Jeg havde nogle gode stunder i Sivested på Djursland, hvor vi kunne udveksle viden og tidernes forandringer på Kalø på godt og ondt. Det nød jeg og det tror jeg også Birger gjorde.

Birger har altid håndhævet at felterfaring var vigtig. Det var ude i naturen, man blev klogere på dyrene. Da jeg (Sussie) i 1986 overvejede speciale gik jeg til Birger, som var ansat på Naturhistorisk Museum. Jeg

kom ind på hans lille ydmyge kontor, hvor der var fyldt med mapper og bøger, og på hylderne, på bordet og på gulvet var der fyldt med kranier og kasser med knogler af pattedyr og fugle. Birger fortalte mig, hvordan han kunne se på knoglerne fra et byttedyr, om det var en fugl eller et pattedyr, som havde ædt af knoglen. Jeg havde forberedt mig på et afslag, men stillede spørgsmålet: "Kan man lave speciale om ræve?" Uden længere tøven svarede Birger - ja det kan man da. Vi snakkede om, at det nok ikke var det bedste sats for fremtiden mht. job, men blev hurtigt enige om, at det var en enestående chance for at arbejde med noget, som man virkelig brændte for. "Men inden vi nu starter", sagde Birger "så syntes jeg du skal gå ud og finde en ræv, og når du har det, så kan vi gå i gang". Det gjorde jeg så - fandt en ræv og siden mange til, og vi gik i gang. Jeg har aldrig fortrudt mit valg og mit lange samarbejde med Birger og Annelise, som begge gennem årene har været en uundværlig faglig og personlig støtte for mig. Jeg besøgte Birger i Skagen knap en uge før han døde. Jeg havde to artikler med til ham, som han skulle være medforfatter på. Og også denne dag, få dage før sin død kunne han bidrage med sine skarpe faglige overvejelser. Han var glad og sagde med et smil: "så tror folk ude i verden at jeg er i fuld sving".

Birger har været forfatter og medforfatter på et stort antal videnskabelige og populære videnskabelige publikationer. Birger publicerede i 1970-erne banebrydende artikler sammen med bl.a. biologerne Helen Grue og Lise Brunberg Nielsen om aldersbestemmelse af ræve og andre rovdyr på grundlag af tandsnit. Håndbogen "Nordens Pattedyr" gav muligheden for besøg i bl.a. Norge, Sverige, Finland og Danmark på de omtalte dyrs rigtige levesteder, og bogen står på enhver pattedyrforskers boghylde. Birgers

publikationer bruges stadig i dag og vidner om hans store grundighed i alt hvad han foretog sig. Birger var kritisk på den gode måde: Hvad var det man så? Hvad kunne man slutte? Og var litteraturkendskabet i orden?

Efter adresseændringen til Skagen blev det lidt sværere at have en jævnlig kontakt. Men Birger har gemt mange grunddata tilbage fra starten af karrieren og dem forsøger vi nu at få det bedste ud af. Birger er et forbillede for mange af os biologer. Den naturhistoriske og zoologiske forståelse og glæden ved at arbejde i naturen, som vi har fået via Birger er guld værd, og vi har forsøgt på bedste vis at give den videre til vores kolleger og studenter. Tak fordi vi fik lov til at kende zoologen og naturhistorikeren og den altid parate og hjælpsomme Birger Jensen. Det bekendtskab vil vi aldrig glemme.

Aksel Bo Madsen & Sussie Pagh